

Warszawa, dnia 20 maja 2016 r.

PIRP- ..... /X/02/2016

Szanowna Pani

dr hab. Małgorzata Manowska
Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa
i Prokuratury
ul. Przy Rondzie 5
31-547 Kraków

ANALIZA

zasadności powołania odrębnych jednostek organizacyjnych ds. ochrony własności przemysłowej w oparciu o funkcjonującą strukturę sądów powszechnych

w imieniu Krajowej Rady Rzeczników Patentowych, działając na podstawie art. 51 pkt. 2 ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 221) – pozwalam sobie uprzejmie skierować na ręce Pani Dyrektor następujące spostrzeżenia dotyczące unormowań prawnych, stwarzających możliwość przygotowania wyspecjalizowanego korpusu sędziowskiego orzekającego w sprawach z zakresu ochrony własności przemysłowej poprzez realizację zasady koncentracji orzekania. Pozwalam sobie równocześnie wyrazić podziękowanie za zainteresowanie Pani Dyrektor zaprezentowanymi zagadnieniami związanymi z potrzebą:

- prawidłowego i efektywnego ukształtowania systemu orzekania w sprawach IP w Polsce,
- stworzenia potencjalnej możliwości orzekania w przyszłości przez polskich sędziów w Jednolitych Sądach Patentowych w Europie.

Przygotowanie i wykształcenie grupy sędziów wyspecjalizowanych w orzekaniu w sprawach własności przemysłowej – jest pierwszym krokiem, niezbędnym dla wprowadzania polskich specjalistów do systemu orzekania w ramach Jednolitego Sądu Patentowego (UPC), w którym w najbliższej przyszłości rozstrzygane będą sprawy o kluczowym znaczeniu dla przedsiębiorców. Warto zauważyć, że w ramach UPC zaplanowano uruchomienie 4 oddziałów w Niemczech, zaś na żadnym etapie prac nad tym systemem nie planowano powołania żadnego oddziału tego Sądu w Polsce.

Zasadność wprowadzenia odpowiedniej zmiany do ustawy ustrojowej.

Wydaje się, że wprowadzenie odpowiedniej zmiany do ustawy ustrojowej, umożliwiającej koncentrację orzekania w tych sprawach (a w przyszłości ewentualne wyodrębnienie na ich bazie sądu patentowego na wzór istniejących we wszystkich nowoczesnych systemach gospodarczych i prawnych) – byłoby rozwiązaniem najpoprawniejszym.

Sprawy z obszaru własności przemysłowej – z uwagi na ich złożoność – należą, zgodnie z art. 17 pkt 2 kodeksu postępowania cywilnego, do właściwości rzeczowej sądów okręgowych. Rozpoznają je, a w każdym razie rozpoznawać mogą, zgodnie z regułami wyznaczającymi właściwość miejscową, wszystkie sądy okręgowe, których liczba wynosi obecnie 45. Dla sądów, w których liczba spraw wpływających dotyczących tej dziedziny jest znikoma, ich rozpoznanie jest nie lada wyzwaniem, zwłaszcza, gdy stan faktyczny rozpoznawanej sprawy obejmuje fakty z takich dziedzin jak technika, czy nauki przyrodnicze. Uznanie przez sąd, że sprawa wymaga wiadomości specjalnych i wezwanie przez sąd biegłego tylko częściowo problem rozwiązuje, zadaniem biegłego nie jest bowiem ustalenie stanu faktycznego, na przykład stanu naruszenia patentu na skomplikowany wynalazek, a jedynie ułatwienie sądowi dokonania oceny dowodów i poczynienia ustaleń faktycznych niezbędnych do właściwego rozstrzygnięcia sprawy.

Od wielu lat podnoszona jest potrzeba właściwego doboru i specjalizacji sędziów orzekających w sprawach własności przemysłowej.

Wydaje się, że optymalną drogą prowadzącą do tego celu jest ograniczenie ilości sądów, które będą miejscowo właściwe do rozpoznawania spraw z obszaru własności przemysłowej. Idzie zatem o osiągnięcie stanu, który określany jest jako koncentracja właściwości sądów względnie koncentracja orzekania. Proponowany model zakłada utrzymanie dotychczasowej procedury rozpoznawania spraw, bez potrzeby wprowadzania kolejnego postępowania odrębnego.

W świetle powyższego – uprzejmie sygnalizujemy możliwość i potrzebę wprowadzenia odpowiednich zmian:

1. w art. 16 § 5 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 133 z późn. zm.), który obecnie nie uwzględnia terminologii instytucji prawnych, które weszły w życie w dniu 23 kwietnia 2016 r. oraz ma brzmienie: *„3) odrębna jednostka organizacyjna do spraw z zakresu ochrony wspólnotowych znaków towarowych i wspólnotowych wzorów przemysłowych (sąd wspólnotowych znaków towarowych i wzorów przemysłowych).”*

- przepis ten (tj. art. 16 § 5 pkt 3), po rozszerzeniu zakresu orzekania, mógłby mieć następującą treść:

„§ 5. W Sądzie Okręgowym w Warszawie działają ponadto jako wydziały: /.../

*„3) odrębna jednostka organizacyjna do spraw z **zakresu własności przemysłowej, a także do spraw z zakresu ochrony ~~wspólnotowych~~ znaków***

towarowych **Unii Europejskiej** i ~~wspólnotowych~~ wzorów ~~przemysłowych~~ **wspólnotowych** (sąd ~~wspólnotowych~~ znaków towarowych **Unii Europejskiej** i wzorów ~~przemysłowych~~ **wspólnotowych**).”

ewentualnie:

- przepis ten (tj. art. 16 § 5 pkt 3), po uwzględnieniu niezbędnych zmian mógłby mieć następującą treść:

„§ 5. W Sądzie Okręgowym w Warszawie działają ponadto jako wydziały: /.../
„3) odrębna jednostka organizacyjna do spraw z zakresu ochrony ~~wspólnotowych~~ znaków towarowych **Unii Europejskiej** i ~~wspólnotowych~~ wzorów ~~przemysłowych~~ **wspólnotowych** (sąd ~~wspólnotowych~~ znaków towarowych **Unii Europejskiej** i wzorów ~~przemysłowych~~ **wspólnotowych**).”

zaś dodany zostałby kolejny paragraf (tj. art. 16 § 5') o następującej treści:

„§ 5'. W Sądach Okręgowych w Warszawie, w Krakowie oraz w Poznaniu działają ponadto, jako wydziały odrębne jednostki organizacyjne do spraw z zakresu własności przemysłowej, których zakres właściwości miejscowej określa Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia.”

ewentualnie:

dodany zostałby kolejny paragraf (tj. art. 16 § 5') o następującej treści:

„§ 5'. W Sądach Okręgowych w Warszawie dla obszaru właściwości miejscowej .... , w Krakowie dla obszaru właściwości miejscowej .... , oraz w Poznaniu dla obszaru właściwości miejscowej .... – działają ponadto, jako wydziały odrębne jednostki organizacyjne do spraw z zakresu własności przemysłowej, których zakres właściwości miejscowej określa Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia.”

ewentualnie:

uzupełniony zostały art. 20 ww. o dodany pkt 4') (tj. art. 20 pkt 4' ustawy) i nadana zostałaby mu następująca treść:

„Art. 20. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzeń:

- 1) tworzy i znosi sądy oraz ustala ich siedziby i obszary właściwości,
/.../

4) może przekazać jednemu sądowi okręgowemu rozpoznawanie spraw zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych z właściwości innych sądów okręgowych, działających na obszarze tej samej apelacji,

4') może przekazać nie więcej niż trzem sądom okręgowym rozpoznawanie spraw z zakresu własności przemysłowej,

5) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawanie spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, spraw dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających i psychotropowych oraz spraw należących do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw, z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów rejonowych, działających w tym samym okręgu sądowym,

6) /.../

– kierując się potrzebą zapewnienia racjonalnej organizacji sądownictwa, przez dostosowanie liczby sądów, ich wielkości i obszarów właściwości do zakresu obciążenia wpływem spraw, a także uwzględniając ekonomię postępowania sądowego, w celu zagwarantowania realizacji prawa obywatela do rozpoznania jego sprawy w rozsądnym terminie.”

2. w art. 283 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r. Poz. 1410 z późn. zm. – dalej: „P.w.p.”), w którym mogłyby zostać wprowadzone zmiany polegające na:
- a) oznaczeniu dotychczasowej treści jako ust. 1 oraz
  - b) dodaniu ust. 2 o następującym brzmieniu: **„Minister Sprawiedliwości wyznaczy w drodze rozporządzenia co najwyżej trzy sądy okręgowe właściwe do rozpoznawania spraw, o których mowa w ust.1 oraz w art. 294 – 295.”**, a równocześnie
  - c) nadaniu rozporządzeniu wykonawczemu do ww. przepisu następującego brzmienia:

„ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI z dnia ... w sprawie wyznaczenia sądu okręgowego właściwego do rozpoznawania spraw z zakresu ochrony własności przemysłowej

Na podstawie art. 283 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r. 1410) zarządza się co następuje:

§ 1. Wyznacza się Sąd Okręgowy w Warszawie, Sąd Okręgowy w Krakowie oraz Sąd Okręgowy w Poznaniu, jako właściwe do rozpoznawania spraw, o których mowa w art. 283 ust. 1 oraz w art. 294 – 295 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie .... od dnia ogłoszenia.”.

UZASADNIENIE

1. Przykłady polskich rozwiązań systemowych, analogicznych do proponowanego.

1)

Sprawy, o których mowa w art. 110¹⁴ ust. 1 i 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskich i prawach pokrewnych (Dz. U. 116, poz. 666 z późn. zm. – dalej: „u.p.a.p.p.”) zostały przekazane przez ustawodawcę do kompetencji sądu powszechnego, Sądu Okręgowego w Poznaniu. Są to sprawy z wniosku o zatwierdzenie albo odmowę zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń w całości albo w części oraz sprawy odwołań zespołu orzekającego Komisji Prawa Autorskiego. Zatem w tym przypadku przepis kompetencyjny został zawarty w ustawie merytorycznej (i pozaustrojowej).

Wskazane rozwiązanie prawne z perspektywy jego 5-letniego okresu funkcjonowania okazało się trafne.

Przyjęte rozwiązanie wydaje się uzasadniać dopuszczalność wprowadzenia również w analizowanym przypadku odpowiedniego przepisu kompetencyjnego w ustawie merytorycznej, tj. w proponowanym art. 283 ustawy Prawo własności przemysłowej.

2)

Analogiczne rozwiązanie przyjęto także w art. 123 u.p.a.p.p., na mocy którego Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia wyznaczył sądy rejonowe właściwe do rozpoznawania spraw o przestępstwa wymienione w prawie autorskim.

Podobnie i ww. przypadku przepis zakładający koncentrację znalazł się poza ustawą ustrojową dotyczącą sądów powszechnych, wprowadzony został natomiast do ustawy szczególnej regulującej bezpośrednio stosunki autorskoprawne. Art. 110²⁰ ust. 2 u.p.a.p.p. zawiera normę upoważniającą Ministra Sprawiedliwości do wyznaczenia w drodze rozporządzenia jednego sądu okręgowego właściwego do rozpoznawania spraw o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń oraz wskazania organizacji właściwej w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Wobec powyższego model orzekania nawiązujący do rozwiązania przyjętego w art. 110²⁰ ust. 2 u.p.a.p.p., polegający na wprowadzeniu do ustawy Prawo własności przemysłowej przepisu ustanawiającego normę kompetencyjną dla Ministra Sprawiedliwości do wyznaczenia co najmniej jednego sądu okręgowego właściwego w pierwszej instancji do rozstrzygania spraw, stanowiących przedmiot jej regulacji – wydaje się być dopuszczalny.

2. Koncentracja orzekania w innych systemach prawnych.

Idea k o n c e n t r a c j i orzekania w sprawach dotyczących własności przemysłowej znana jest innym systemom prawnym, na przykład prawu niemieckiemu. Każda z ustaw składających się na system niemieckiego prawa własności przemysłowej zawiera przepis upoważniający rządy krajowe do przydzielenia, w drodze rozporządzenia, spraw wchodzących w zakres ich regulacji, pochodzących z obszaru kilku sądów krajowych – jednemu spośród tych sądów (§ 143 ust. 2 niemieckiej ustawy patentowej, § 27 ust. 2 ustawy o wzorach użytkowych, § 52 ust. 2 ustawy o prawnej ochronie wzorów przemysłowych, § 140 ust. 2 ustawy o ochronie znaków towarowych i pozostałych oznaczeń). Koncentrację orzekania przewiduje również § 105 ust. 1 niemieckiej ustawy o prawie autorskim.

Koncentracja orzekania w sprawach własności przemysłowej znana jest również polskiemu systemowi prawnemu, tyle tylko, że jej zakres jest mocno ograniczony.

3. Sąd wspólnotowych znaków towarowych i wzorów przemysłowych.

W dwóch przypadkach koncentrację „wymusił” niejako na polskim ustawodawcy prawodawca unijny poprzez wprowadzenie stosownych instrumentów do Rozporządzenia Rady /WE/ Nr 40/94 z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego (obecnie Rozporządzenie Rady /WE/ Nr 207/2009 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego) oraz do Rozporządzenia Rady /WE/ Nr 6/2002 z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie wzorów wspólnotowych.

W preambule do Rozporządzenia /WE/ Nr 40/94 w akapicie 14 (obecnie: pkt 15 preambuły do Rozporządzenia /WE/ Nr 207/2009) została sformułowana myśl następująca: „... aby wzmocnić ochronę wspólnotowych znaków towarowych Państwa Członkowskie ustala, uwzględniając własny system krajowy, możliwie ograniczoną liczbę sądów krajowych pierwszej i drugiej instancji, mających właściwość w sprawach o naruszenie i ważność wspólnotowych znaków towarowych”.

W artykule 91 ust. 1 Rozporządzenia /WE/Nr 40/94/ (obecnie: art. 95 ust.1 Rozporządzenia /WE/ Nr 207/2009) prawodawca unijny nałożył na państwa członkowskie następujący obowiązek: „Państwa członkowskie wyznaczają na swoich terytoriach możliwie jak najmniejszą liczbę krajowych sądów i trybunałów działających jako sądy pierwszej i drugiej instancji, zwanych dalej „sądami w sprawach wspólnotowych znaków towarowych”, które pełnią funkcje powierzone im na mocy niniejszego rozporządzenia”. A zatem występujące w preambule określenie „możliwie ograniczona” liczba sądów zostało doprecyzowane w części zasadniczej Rozporządzenia jako liczba sądów „jak najmniejsza”. Oczywiście prawodawca unijny mógł powstrzymać się od nałożenia na państwa członkowskie ograniczenia co do liczby sądów właściwych. Taką ewentualność wspomniane rozporządzenie zresztą dopuściło, ale tylko w okresie przejściowym, do chwili przekazania w trybie i w terminie określonym w art. 91 ust. 2 wykazu „sądów w sprawach wspólnotowych znaków towarowych”. Zgodnie z art. 91 ust. 5 Rozporządzenia /WE/ Nr 40/94 (obecnie: art. 95 ust. 5 Rozporządzenia /WE/ Nr 207/2009) w okresie przejściowym właściwość – „posiada

ten sąd danego Państwa, który w przypadku postępowania dotyczącego krajowego znaku towarowego zarejestrowanego w tym Państwie ma właściwość miejscową i rzeczową”.

Analogiczną regulację zawiera Rozporządzenie /WE/ Nr 6/2002 w sprawie wzorów wspólnotowych, którego art. 80 ust. 1 jest odpowiednikiem art. 91 ust.1 Rozporządzenia /WE/ Nr 40/94 (obecnie: art. 95 ust.1 Rozporządzenia /WE/ Nr 207/2009), zaś art. 80 ust. 5 – odpowiednikiem art. 91 ust. 5 Rozporządzenia /WE/ Nr 40/94 (obecnie: art. 95 ust. 5 Rozporządzenia /WE/ Nr 207/2009).

4. Sąd wspólnotowych znaków towarowych i wzorów przemysłowych – w polskim systemie prawnym.

Wykonując obowiązki nałożone przez prawodawcę unijnego ustawodawca polski zdecydował się na liczbę sądów najmniejszą z możliwych, a mianowicie jeden sąd właściwy zarówno w sprawach wspólnotowych znaków towarowych jak i wspólnotowych wzorów.

Znamienne jest miejsce, w którym dokonana została wspomniana implementacja. Nie stanowi go ustawa z 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r., poz.1410 z późn. zm.) jako u s t a w a s z c z e g ó l n a r e g u l u j ą c a s t o s u n k i d o t y c z ą c e w ł a s n o ś c i p r z e m y ś l o w e j, a l e j e s t t o u s t a w a u s t r o j o w a, mianowicie ustawa z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 133 z późn. zm.). Zgodnie z art.16 § 5 pkt. 3 ww. ustawy, zmienionym ustawą z 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 130, poz.1376) w Sądzie Okręgowym w Warszawie działa jako jeden z wydziałów.

Wydaje się, że polski ustawodawca dokonał właściwego wyboru miejsca wspomnianej regulacji. Ustawa Prawo własności przemysłowej nie normuje bowiem, a przynajmniej nie normuje bezpośrednio, stosunków w zakresie wspólnotowych znaków towarowych i wzorów, chociaż niektóre z przepisów ustawy Prawo własności przemysłowej odwołują się do przepisów prawa Unii Europejskiej obowiązujących bezpośrednio w krajach członkowskich określających szczególny tryb udzielania ochrony na wzory przemysłowe i znaki towarowe (art. 4, art. 132 ust. 5 i 6 ww. ustawy).

W przypadku koncentracji orzekania, z którym mamy do czynienia na gruncie prawa autorskiego – przepis zakładający koncentrację znalazł się poza ustawą ustrojową dotyczącą sądów powszechnych, wprowadzony został natomiast do ustawy szczególnej regulującej bezpośrednio stosunki autorskoprawne. Inaczej zatem niż w ustawie ustrojowej, która bezpośrednio wyznaczyła sąd właściwy w sprawach wspólnotowych znaków towarowych i wspólnotowych wzorów, ustawa o prawie autorskim ograniczyła się do ustanowienia normy kompetencyjnej dla uregulowania kwestii właściwości sądu w drodze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

5. Brak możliwości osiągnięcia zakładanego celu wyspecjalizowania, przyspieszenia oraz ujednolicenia orzekania w ramach art. 20 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych w jego dotychczasowym brzmieniu.

Kolejne możliwości koncentracji w zakresie orzekania kreuje art. 20 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. Jego przepisy upoważniają Ministra Sprawiedliwości do przekazania jednemu z sądów (okręgowemu względnie rejonowemu) do rozpoznawania spraw należących do właściwości innych sądów, odpowiednio okręgowych względnie rejonowych. Sprawy dotyczące własności intelektualnej mieszczą się w zakresie regulacji art. 20 pkt 3 ww. ustawy, w tej jego części, która dotyczy możliwości przekazania spraw jednemu z sądów okręgowych, te bowiem zgodnie z art. 17 pkt 2 kodeksu postępowania cywilnego są rzeczowo właściwe do rozpoznawania spraw - „o ochronę praw autorskich i pokrewnych, jak również dotyczących wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych oraz o ochronę innych praw na dobrach niematerialnych”. Zgodnie z art. 20 pkt 3 ww. ustawy – „Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzeń /.../ może przekazać jednemu sądowi okręgowemu rozpoznawanie spraw gospodarczych oraz innych spraw z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego, należących do sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw, z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów okręgowych, działających na obszarze tej samej apelacji”.

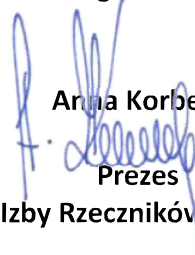
Celem jakim jest specjalizacja sędziów orzekających w sprawach dotyczących własności przemysłowej nie mógłby zostać osiągnięty poprzez koncentrację orzekania w pierwszej instancji w rozproszonych sądach okręgowych, ponieważ z uwagi na utrzymanie wielości tych sądów regulacja taka sprowadziłaby się do utrzymania istniejącego, niepożądanego stanu rzeczy.

Zakładany cel jakim jest specjalizacja sędziów mógłby zostać jednak oczywiście osiągnięty poprzez koncentrację orzekania w pierwszej instancji w kilku wybranych sądach okręgowych. Wymagałoby to rozszerzenia zakresu kompetencji Ministra Sprawiedliwości, na przykład we wskazywany wyżej sposób, poprzez dodanie pkt. 4') w dotychczasowym przepisie art. 20 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Mankamentem tego rodzaju rozwiązania byłoby ograniczenie skali możliwej koncentracji do obszaru działania jednego sądu apelacyjnego, co jest niewystarczające.

* * *

Doświadczenia rozwiniętych systemów prawnych i gospodarczych przekonują o konieczności zmodyfikowania polskiego modelu orzekania w sprawach z zakresu własności przemysłowej – stąd prosimy o pomoc w zrealizowaniu tego od dziesiątków lat planowanego przedsięwzięcia.

Anna Korbela
Prezes

Polskiej Izby Rzeczników Patentowych